

De sierlijke witsnuitlibel is officieel terug in Nederland.

De terugkeer van de witsnuiten

Nog maar twee jaar geleden werd de oostelijke witsnuitlibel als uitgestorven beschouwd in Nederland en dat gold eerder ook voor de sierlijke witsnuitlibel. Inmiddels zijn ze allebei terug en is Nederland weer in het gelukkige bezit van vijf soorten witsnuitlibellen.

De noordse, de gevlekte en de venwitsnuitlibel behoren al tientallen jaren tot de standaard libellenfauna van Nederland. In 2009 kwam daar een nieuwe soort bij: de sierlijke witsnuitlibel. Wie deze soort weleens heeft gezien, weet dat de naam goed gekozen is. Door de witte vlekjes op de vleugels, pterostigma's, die de mannetjes hebben, lijken de libellen wel elfjes als je ze ziet vliegen.

Kritische soort

De sierlijke witsnuitlibel kwam tot 1970 in Nederland voor, maar verdween daarna. Vijfentwintig jaar later dacht niemand dat hij nog terug zou keren. Het is dan ook een kritische soort die helder stilstaand water met goed ontwikkelde watervegetaties nodig heeft. Op dat moment was dat er vrijwel niet meer in Nederland. Tien jaar geleden werd de soort echter gezien in de Weerribben en het jaar daarna werd op dezelfde plek een vers uitgeslopen dier gevonden. Het gebied zag er inmiddels ook heel anders uit dan aan het eind van de twintigste eeuw. Het water werd nu op een andere manier ingelaten, waardoor er minder belastende stoffen in de Weerribben terechtkwamen. Door deze verbe-

tering van de waterkwaliteit hadden veel petgaten uitgebreide water- en oevervegetaties ontwikkeld en waren ze zeer helder geworden. Geschikt leefgebied voor de sierlijke witsnuitlibel dus.

Wie de soort nog nooit heeft gezien, zou eens laat in mei of vroeg in juni een vaartocht door de Weerribben moeten gaan maken. Inmiddels vliegen er op sommige locaties honderden van deze gracieuze elfjes bij elkaar.

*Tekst:
Gerdien Bos &
Roy van Grunsven
De Vlinderstichting*

Het bijzondere jaar 2018

In 2018 werden libellenliefhebbers verrast met waarnemingen van de sierlijke witsnuitlibel. Plotseling dook de soort op allerlei plaatsen op, van locaties waar hij vroeger al zat – zoals het Naardermeer – tot een klein stadsparkje in Franeker. Veel van deze dieren waren aan het zwerven, maar er zullen zeker op sommige locaties populaties zijn ontstaan. Ook in 2019 werden verspreid over het land sierlijke witsnuitlibellen gezien, deels op dezelfde locaties als in 2018. Extra bijzonder in 2018 was de komst van de oostelijke witsnuitlibel. In het Kuinderbos werden op één locatie alle vijf de soorten witsnuitlibellen aangetroffen, een unieke situatie.

René Manger

De oostelijke witsnuitlibel komt nu alleen bij dit ven van Staatsbosbeheer in Overijssel voor.

Vers uitgesloten oostelijke witsnuitlibel.

Albert Vliegenhart

Oostelijke zwervers

De oostelijke witsnuitlibel was nog niet zo lang weg uit Nederland, pas sinds 2013. De soort is altijd zeer zeldzaam geweest. Vanaf 2005 zat er één kleine populatie in Friesland, maar deze stierf acht jaar later uit en daarmee was de laatste populatie uit ons land verdwenen. In 2018 dook de soort echter weer op. Niet alleen in het Kuinderbos, maar ook in Overijssel, Gelderland, Noord-Holland, Noord-Brabant en Limburg. Vermoedelijk kwamen deze zwervers mee met de oostenwind uit Polen of Rusland.

Voortplanting

De invasie in 2018 deed de vraag rijzen of we ook de vijfde en laatste van de witsnuiten weer terug zouden krijgen in ons land. De oostelijke witsnuitlibel is een soort van matig voedselarme vennen in een bosrijke omgeving. Ze houden van helder water en bij voorkeur is er een brede verlandingszone aanwezig voor de ontwikkeling van de larven. Zouden de dieren uit 2018 zo'n plek gevonden hebben en zich daar ook hebben voortgeplant? Het antwoord is bevestigend: in 2019 is bij een ven van Staatsbosbeheer in Overijssel voortplanting vastgesteld. Dit is een spectaculaire ontwikkeling die we de komende jaren goed zullen volgen, want voor zover bekend is dit de enige plek in Nederland waar de soort nu voorkomt. Of deze witsnuit zich zal kunnen handhaven zullen we de komende jaren gaan zien.

Terug als Nederlandse soort

De sierlijke witsnuitlibel stond als 'Verdwenen uit Nederland' op de Rode Lijst van 2011. Hoewel hij in 2011 al wel weer aanwezig was, moet een soort zich tien jaar achter elkaar hebben voortgeplant om officieel als Nederlandse soort te worden erkend. Dit jaar is die grens bereikt. We mogen de sierlijke witsnuitlibel vanaf nu dus weer officieel tot onze libellenfauna rekenen!